

Гра в котика-мишки

Рей Бредбері

Першого вечора вони милувалися фейерверками; мабуть, ця стрілянина могла б і налякати, нагадати речі не дуже мирні, але видовище було надто вже гарне – вогняні ракети злітали в прадавнє лагідне небо Мексіки й розсипалися сліпучими голубуватими зірками. Все це було чудово – в повітрі перемішалися подихи життя й смерті, запахи дощу й пилу, від церкви пахло ладаном, а від естради – міддю духового оркестру, що грав протяглу мелодію "Голубки". Церковні двері стояли розчахнуті навстіж, і [218] здавалося – всередині палають на стінах величезні золоті сузір'я, що впали з жовтневого неба: яскраво горіли й диміли тисячі свічок. Над майданом, вимощеним прохолодними кам'яними плитами, знову й знов спалахував, щораз дивовижніший, фейерверк, наче пробігали невидимі комети-канатохідці, вдарялися об вальковані стіни кав'ярень і злітали на вогняних нитках вище дзвіниці, де мигтіли босі хлопчачі ноги; хлопці підстрибували, пританцьовували їй безперестанно розгойдували велетенські дзвони, і все довкруг гуло й дзвеніло. На майдані метався вогняний бик, переслідуючи веселих дорослих та дітей, що радісно верещали.

– Тисяча дев'ясот тридцять восьмий,— осміхнувшись, мовив Уїльям Трейвіс. – Гарний рік.

Вони з дружиною стояли трохи осторонь галасливого шумного натовпу.

Бик раптом кинувся просто на них. Схопившись за руки, пригнувшись мало не до землі, вони, сміючись, подалися геть повз церкву й естраду, крізь оглушливу музику, галас і гам, під вогняним дощем, під яскравими зірками. Бик промчав поруч — хитромудра бамбукова споруда, яку ніс на плечах прудконогий мексіканець; з неї бризкали порохові іскри.

– Ніколи в житті ми так не веселилися! — Сюзен Трейвіс зупинилася передихнути.

– Потішно, – сказав Уїльям.

– Це триватиме довго-довго, правда ж?

– Цілу ніч.

– Ні, я про нашу подорож.

Уїльям нахмутив чоло й поплескав себе по нагрудній кишені.

– У мене отут стільки акредитивів, що вистачить [219] на все життя. Тільки розважайся. Вони пас не знайдуть. – Ніколи?

– Ніколи.

Тепер хтось, видершись на дзвіницю, запускав величезні фейерверкові вертушки; вони сичали й диміли, юрба внизу лякливо сахалася, вертушки з оглушливим тріскотом вибухали під йогами танцюристів. Пахло смаженими в олії маїсовими коржиками, аж слина котилася; в переповнених кав'ярнях за столиками сиділи люди, поглядали на вулицю, в смаглявих руках пінилися кухлі з пивом.

Бикові настав кінець. Вогонь у бамбукових трубках погас; бик сконав. Мексіканець

зняв з плечей легенький каркас. Його хмарою обліпили хлопчаки, кожному кортіло помацати чудову голову з пап'є-маше й найсправжнісінькі роги.

- Ходімо подивимося бика, - сказав Уільям.

Вони вже йшли повз вхід до кав'ярні, коли Сюзен побачила того чоловіка - він був білошкірий, у білосніжному костюмі, в блакитній сорочці та при блакитній краватці, обличчя в нього худорляве, засмагле. Волосся пряме, світле, очі голубі. Він пильно дивився на неї й на Уільяма.

Вона на нього й не звернула б уваги, аби не батарея пляшок біля нього: пузата пляшка м'ятного лікеру, прозора пляшка вермуту, карафка коньяку і ще якісь; а під рукою - десяток неповних чарочок. Невідривно дивлячись на вулицю, чоловік присьорбував то з однієї, то з другої чарки, іноді мружився від насолоди і, смакуючи, щільно стискував вузькі губи. В другій руці диміла тонка гаванська [220] сигара; поруч на стільці лежали десятків зо два пачок турецьких цигарок, шість коробок сигар і кілька флаконів одеколону.

- Білле... - прошепотіла Сюзен.

- Спокійно, - відповів чоловік. - Це не те.

- Я бачила його вранці на майдані.

- Ходімо, не озирайся. Дивімося на цього бика. Отак, тепер запитуй.

- По-твоєму, він Шукач?

- Вони не могли нас вистежити!

- А якщо?..

- Чудовий бик! - сказав Уільям власникові виробу із пап'є-маше.

- Невже він гнався слідом за нами крізь двісті років?

- Ради бога, обережніше, - мовив Уільям. Сюзен заточилася. Він міцно стис її лікоть і повів геть.

- Тримайся, - він усміхнувся: не слід привертати увагу. - Зараз тобі покращає. Ходімо туди, в кав'ярню, і вип'ємо в нього перед носом. Отже, якщо він і справді той, за кого ми його вважаємо, він нічого не запідозрить.

- Ні, не можу.

- Треба. Ходімо. От я й кажу Девіду - які дурниці! - Це він промовив голосно, коли вони вже сходили на веранду в кав'ярні.

"Ми тут, - думала Сюзен. - Хто ми такі? Куди йдемо? Чого боїмося? Почнімо від самого початку, - казала вона сама собі, ступаючи по долівці. - Аби не зсунутися з глузду. Я - Енн Крістен, мій чоловік - Роджер. Ми з дві тисячі сто п'ятдесят п'ятого року. Ми жили в жахливому світі. Він - паче величезний чорний корабель, що покинув береги розуму й цивілізації, і мчить у п'їтму, сурмить у чорну сурму й несе з собою два мільярди людей, не [221] спитавши, чи воші хочуть цього, до загибелі, за межу суходолу й моря, в прірву радіоактивного полум'я та безуму".

Вони ввійшли в кав'ярню. Той чоловік не зводив з них очей.

Десь задзеленчав телефон.

Сюзен здригнулася. їй пригадалось, як задзвонив телефон у Майбутньому, через

двісті років, голубого квітневого ранку дві тисячі сто п'ятдесят п'ятого року, й вона взяла трубку.

- Енн, це я, Рене! - пролунало тоді в трубці.— Ти чула? Про Бюро подорожей у часі чула? Можна їхати куди захочеш - у Рим за двісті років до нашої ери, до Наполеона під Ватерлоо, в будь-яке століття і в будь-яке місце!

- Жартуєш, Рене!

- І не збираюся. Клінтон Сміт сьогодні вранці вирушив до Філадельфії, у тисяча сімсот сімдесят шостий рік. Це Бюро може все. Звісно, коштує силу-силенну грошей. Але подумай лигає - побачити на власні очі, як горить Рим! І Мойсея, і Червоне море! Подивись-но пошту, певне, й тобі вже надіслали рекламу.

Енн відчинила люк пневматичної пошти й витягла рекламне оголошення на тонкому аркуші фольги.

РИМ І РОДИНА БОРДЖІА!

БРАТИ РАЙТ НА "КІТТИ ХОК"!

Бюро подорожей у часі надасть вам костюми будь-якої епохи, перенесе вас у натовп свідків убивства Лінкольна чи Цезаря! Ми навчимо вас будь-якої мови, ви відчуватимете себе [222] як удома в будь-якій країні, в будь-якому році. Латина, грецька, давньоамериканська розмовна - на вибір. Подорож у часі - найкращий відпочинок!

У трубці ще дзижчав голос Рене.

- Ми з Томом завтра вирушаємо в тисяча чотириста дев'яносто другий рік. Йому обіцяли місце на кораблі Колумба. Страшенно цікаво, правда?

- Так, - пробурмотіла ошелешена Енн. - А як уряд ставиться до цього Бюро з його Машиною часу?

- Ну, поліція наглядає за ними. А то люди почнуть тікати від військової повинності в Минуле. На час поїздки кожен мусить передати властям свій будинок і майно як за поруку того, що він повернеться. Не забувай, що в нас війна.

- Авжеж, - погодилась Енн. - Війна. Вона стояла з телефонною трубкою в руці й міркувала - ось він, той щасливий випадок, про який ми з чоловіком думали і мріяли стільки літ! Нам зовсім не подобається світ дві тисячі сто п'ятдесят п'ятого року. Чоловікові набридло робити бомби на заводі, мені - вирощувати в лабораторії смертоносні мікроби; як нам хотілося б утекти від усього цього! Може, саме так нам пощастить зникнути в глибині століть, у хащі минулих літ, там нас ніколи не відшукають, не повернуть у цей світ, де палять наші книжки, трусять наші думки, тримають нас у вічному страхові, що спопеляє нас, командують кожним нашим кроком, кричать про нас по радіо...

Вони були в Мексичі в тисяча дев'ятсот тридцять восьмому році. [223]

Сюзен дивилася на розмальовану стіну кав'ярні.

Тилі, хто добре працював на Державу Майбутнього, дозволялося під час відпустки розважитися й відпочити в Минулому. І ось вони з чоловіком вирушили в тисяча дев'ятсот тридцять восьмий рік, найняли кімнату в Нью-Йорку, відвідували театри,

милувалися зеленою статуєю Свободи, яка ще стояла в порту. А па третій день змінили одяг та імена і втекли в Мексіку!

- Безперечно, це він, - прошепотіла Сюзен, дивлячись на незнайомця за столиком.— Дивись, цигарки, сигарети, пляшки. Вони одразу ж виказують його. Пам'ятаєш наш перший вечір в Минулому?

Місяць тому, до того як утекти, вони провели свій перший вечір у Нью-Йорку, ласували незвичайними стравами, понакуповували си-лу-силенну парфумів, перепробували десятки марок сигарет - адже в Майбутньому нічого нема, усе поглинає війна.

Вони чинили дурницю за дурницею, гасали по магазинах, барах, тютюнових крамничках і поверталися до своєї кімнати щасливі й ледь живі.

І цей незнайомиць поводитьсь анітрохи не розумніше, так може робити лише людина з Майбутнього, яка впродовж багатьох років не бачила вина й тютюну.

Сюзен і Уїльям сіли за столик і замовили випити.

Незнайомиць пильно придивлявся до них: як вони одягнені, як зачесані, які на них коштовності, які в них рухи, хода - він, певне, завважив усе.

- Сиди спокійно, - самими губами прошепотів [224] Уїльям. - Поводься так, ніби ти в цій сукні й народилася.

- Дарма ми все це затіяли.

- О господи, - мовив Уїльям, - він іде сюди. Ти мовчи, я сам з ним поговорю.

Незнайомиць підійшов і вклонився. Ледь чутно клацнули підбори. Сюзен уклала. Це суто солдатське клацання не сплутаєш ні з чим, як і різкий, неависний стукіт у двері серед ночі.

- Пане Роджер Крістен, - проказав незнайомиць, - ви не підсмикнули штани на колінах, коли сідали.

Уїльям похолов. Опустив очі - його руки, ніби нічого й не трапилося, лежали на колінах.

- Ви помилилися, - поквалпно промовив Уїльям.— Моє прізвище не Кріслер.

- Крістен, - поправив незнайомиць.

- Мене звати Уїльям Трейвіс, - казав Уїльям. - І я не втямлю, що вам до моїх штанів.

- Пробачте, - незнайомиць підсунув до себе стілець. - Скажемо так: я впізнав вас саме тому, що ви не підсмикнули штани. А всі підсмикують. Якщо не підсмикувати, вони незабаром витягуються на колінах. Я забрався дуже далеко від дому, пане... Трейвіс, і шукаю товариства. Моє прізвище Сімс.

- Авжеж, пане Сімс, самому, звичайно, дуже нудно, але ми втомилися. Завтра вирушаємо на Акапулько.

- Чудова місцинка. Я саме звідти, розшукував там друзів. Вони десь поблизу. Я їх обов'язково знайду... Вашій дружині млосно?

- На добраніч, пане Сімс.

Вони подалися до виходу. Уїльям міцно тримав Сюзен попідруч. Сімс гукнув їм

навздогін: [225]

Бібліотечна книга

- Ще одне...

Вони не оглянулись. Він помовчав і чітко, виразно промовив:

- Рік дві тисячі сто п'ятдесят п'ятий. Сюзен заплющила очі. Земля попливла під ногами.

Наче сліпа, Сюзен вийшла на осяяний вогнями майдан.

Вони зачинились у себе в номері. І стоять у п'їтмі. Сюзен плаче, здається, ось-ось на них упадуть стіни. А десь із тріскотом спалахує фейерверк, з майдану долинають вибухи сміху.

- Нахаба! - обізвався Уїльям. - Знай сидить і димить сигаретами, дідько б його вхопив, цмулить коньяк і розглядає нас від голови до п'ят, наче худобу. Було б порішити його на місці! - Уїльямів голос тремтів і уривався. — Йому навіть не забракло зухвальства назвати своє справжнє ім'я! Начальник Бюро розшуку. А ще ця безглузда притичина з штанами. О господи, і чому я їх не підсмикнув, коли сідав? Тут це звичайнісінький порух, усі це роблять машинально. А я сів не так, як усі, от він одразу й нашорошив вуха: еге, чоловік не вміє поводитись із штанами! Мабуть, звук до військової чи напіввійськової форми, як і мусить бути в Майбутньому. Вбити мене мало, я ж виказав нас сповна!

- Ні, ні, в усьому винна моя хода... ці високі підбори... І наші зачіски... адже відразу видно - ми щойно з перукарні. Ми такі незграбні, неприродні, це впадає в вічі.

Уїльям ввімкнув світло.

- Він поки що випробовує нас. Він ще не певен... не зовсім певен. Значить, просто втікати [226] не можна. Тоді він знатиме напевне. Ми спокійнісінько поїдемо в Акапулько.

- А може, він і так знає, лише грається, як ото котик із мишкою?

- Може, й так. Час йому підвладний. Він може вештатися тут скільки захоче, а потім приставить нас у Майбутнє всього-на-всього через хвилину після того, як ми звідти вирушили. Впродовж бозна-скільки днів ми можемо нічого не знати, а він глузуватиме з нас.

Сюзен сиділа на ліжку, вдихала запах деревного вугілля й ладану - запах старовини - й витирала сльози.

- Вони не зчинять галасу, як ти вважаєш?

- Не насміляться. Щоб запхнути нас у Машину часу й відправити назад, їм треба заскочити нас зненацька, коли нікого не буде поруч.

- Тоді є вихід, - сказала Сюзен. - Не залишаймося самі, будьмо завжди на людях. Заведімо собі друзів і знайомих, а в кожному місті, куди ми приїжджатимемо, звертатимемось до властей і платитимемо начальнику поліції, щоб нас охороняли, а потім придумаємо, як позбавитися Сімса, - уб'єм його, переодягнемось, хоч би й мексиканцями, і сховаємось.

У коридорі почулася чиясь хода.

Вони вимкнули світло й мовчки роздяглися. Кроки віддалилися. Десь грюкнули двері. Сюзен стояла в пітьмі коло вікна й дивилася на майдан.

- Отже, той будинок - церква?

- Так.

- Мене завжди цікавило, які-то вони, церкви, їх давним-давно вже ніхто не бачив. Може, підемо туди завтра, подивимось?

- Авжеж, підемо. Лягай спати. [227]

Бонн лежали у темряві. Через півгодини задзвонив телефон. Сюзеї узяла трубку.

- Скільки б миші не ховалися, кішка однаково їх знайде, - почувла вона.

Сюзен поклала трубку й витяглася в ліжку, холодна й нерухома. Там, у зовнішньому світі, хтось грав на гітарі - одну пісеньку, другу, третю...

Вночі Сюзен простягла руку й мало не торкнулася до дві тисячі сто п'ятдесят п'ятого року. Вона відчула, як її пальці ковзнули по холодних хвилях часу, ніби по гофрованій поверхні, чула розмірений тупіт ніг, що марширували; мільйони оркестрів грали військові марші; вона бачила п'ятдесят тисяч рядів асептичних скляних ампул з хвороботворними бактеріями, бачила свою руку, що торкалася їх під час роботи на тій величезній фабриці у Майбутньому. Вона бачила ампули з проказою, чумою, тифом, туберкульозом. Далі почувся страшний вибух і рука її миттю спеклася, наче плюскла слива, саму ж її підкинув струс, такий жахливий, що світ став сторчма і впав, усі будівлі розсипалися па порошок, а люди мовчки спливали кров'ю... Велетенські вулкани, машини, урагани, обвали - все поступово затихло, і вона прокинулася, схлипуючи, у ліжку, в Мексіці, на відстані багатьох-багатьох років од тієї страшної миті...

Зрештою, їм пощастило задрімати на якусь годину, а рано-вранці їх збудив скрегіт автомобільних гальм і гудки. Крізь залізну решітку балкона Сюзен подивилася на вулицю - там щойно зупинилися кілька ваговозів і легкових автомашин з якимись червоними написами. Звідти з криками й сміхом висипали вісім [228] чоловік. Навколо юрмилися галасливі мексіканці.

- Que pasa? * - гукнула Сюзен до якогось хлопчика.

* Що відбувається? (Ісп.)

Він щось прокричав їй у відповідь. Сюзен звернулася до чоловіка:

- Це американці, вони знімають кіно.

- Цікаво, - відгукнувся Уїльям (він саме приймав душ). - Давай подивимось. Я думаю, нам краще сьогодні не виїжджати. Спробуємо приспати пильність Сімса. А заодно й подивимось, як знімають кіно. Кажуть, колись це було цікаве видовище. Нам не зашкодить трохи розважитись.

"Еге, спробуй розважитись", - подумала Сюзен. На якусь хвилю, в яскравому сонячному світлі, Сюзен забула, що десь у готелі, викурюючи, певне, тисячну сигарету, їх чекає той чоловік. Сюзен бачила згори вісьмох галасливих щасливих американців і рантом відчула невгамовне бажання крикнути: "Врятуйте мене, сховайте, допоможіть! Перефарбуйте мені очі й волосся, переодягніть. Допоможіть. Я з дві тисячі сто п'ятдесят п'ятого року!" Але ці слова застрягли їй у горлі.

Ні, фірму подорожей у часі обслуговують не дурні: у мозок людини, перш ніж вона вирушить у мандри, вмонтовували психічну блокаду. Людина не могла сказати, звідки вона, не могла розповісти нічого про Майбутнє людям з Минулого. Минуле й Майбутнє повинні бути ізольовані одне від одного. Без такої блокади жодній людині не дозволили б подорожувати вільно по століттях. Майбутнє слід уберегти від будь-яких впливів, що їх міг спричинити [229] той, хто подорожує в Минулому. Хоч би як Сюзен хотіла, вона однаково не спроможна була б розповісти веселим людям там, на майдані, хто вона така і в яку біду потрапила.

- Будемо снідати? - запитав Уїльям. Снідали вони у великій загальній їдальні, де всім подавали однакову страву: яєчню з шинкою. Тут було повно туристів, зайшли й американці, які приїхали знімати кіно. Всі восьмеро - шість чоловіків і дві жінки. Вони перегукувалися, пересміювалися, з гуркотом відсовували стільці. А Сюзен сиділа неподалік і почувала себе поруч із ними затишно й безпечно, вона навіть не злякалась, коли побачила на сходах, що вели у хол, Сімса - він зосереджено попихкував турецькою сигаретою. Звіддала він привітався з ними, Сюзен кивнула йому і всміхнулася: він нічого їм не зробить, адже тут вісім чоловік з кіно та ще десятків зо два туристів.

- Слухай, це ж актори, - мовив Уїльям. - А що, коли я домовлюся з кимось, - наче це жарт, - щоб вони вдяглися в паш одяг і поїхали звідси в нашому автомобілі так, щоб Сімс не побачив їхніх облич! Якщо їм пощастить обдурити його, ми виграємо кілька годин і втечемо в Мехіко-сіті - хай тоді шукає нас скільки завгодно!

- Гей! - до них нахилився огрядний чоловік, від якого тхнуло вином. - Ви американські туристи? Я ладен вас розцілувати - так мені остогидло дивитися на мексиканців. - Він потис їм обом руки. - Ходімо поснідаємо разом. Нещастя полюбає велике товариство. Я — Нещастя, оце панночка Нудьга, а це пан і пані Терпіти-не-можемо-Мексіку. Всі ми її терпіти не можемо. Але мусимо тут зробити попередні [230] зйомки для нашого клятого фільму. Решта приїдуть завтра. Моє ім'я Джон Мелтон, я режисер. От диявольська країна! Люди мруть, як мухи, на вулицях похорон за похороном. Ходімо до нашого товариства, розвеселіть нас трохи!

Сюзен і Уїльям засміялися.

- Невже я такий смішний? - спитав Мелтон, звертаючись до всього загалу й ні до кого зокрема.

- Ви просто диво! - Сюзен сіла за їхній стіл.

Сімс пильно стежив за ними з протилежного кутка кімнати. Сюзен скривилася. Сімс рушив до них поміж столиків.

- Пане і пані Трейвіс, - гукнув він ще здаля,— ми, здається, домовлялися поснідати разом?

- Вибачайте, - відповів Уїльям.

- Сідайте, чоловіче, - вигукнув Мелтон.— Друзі моїх друзів - мої друзі.

Сімс сів.

Актори гомоніли всі разом, і під цей галас Сімс тихо промовив:

- Сподіваюся, ви добре спали?

- А ви?

- Я не звик до пружинних матраців, - холодно відказав Сімс. - Але принаймні дечим пощастило себе винагородити. Півночі не спав, перепробував безліч усяких сигарет і різноманітних страв. Вельми дивно й цікаво. Ці давні грішки дають цілу гаму нових відчуттів.

- Не розумію, про що ви кажете, - відповіла Сюзен.

Сімс зареготав.

- Знову прикидаєтесь? Дарма. Хибна тактика. [231]

І те, що ви намагаєтесь бути серед людей, також вас це врятує. Рано чи пізно я заскочу вас без свідків. Я терплячий.

- Послухайте, - втрутився розчервонілий від випитого Молтон. - Цей хлопець, здається, чіпляється до вас?

- Ні, все гаразд.

- Тільки скажіть - і він дістане штурхана під зад. - Мелтон знову почав щось кричати своїм супутникам. А Сімс під галас і сміх вів далі:

- Давайте домовимося. Цілий місяць я вас вистежував, метався за вами з міста до міста, весь учорашній день змарнував, аби вивести вас на чисту воду. Я допоможу вам уникнути покари, якщо ви спокійно підете зі мною й повернетесь до роботи над ультраводневою бомбою.

- Це ж треба, за сніданком - про вчені матерії! - завважив Мелтон, краєчком вуха вловивши останні слова.

- Подумайте, - незворушно вів далі Сімс. - Вам однаково не втекти. Якщо ви мене вб'єте, вас вистежать інші.

- Не доберу, про що ви!

- Облиште! - скипів Сімс. - Подумайте гарненько - й самі збагнете, що ми не можемо дозволити вам утекти. Бо іншим, тим, що залишилися в дві тисячі сто п'ятдесят п'ятому році, може спасти на думку зробити те саме. А нам потрібні люди,

- Щоб брати участь у ваших війнах! - не витримав Уїльям.

- Білле!

- Заспокойся, Сюзен. Поговорімо про його умови. Нам не втекти.

- Чудово, - задоволено промимрив Сімс. - [232] А то справді, така наївність - утікати від своїх безпосередніх обов'язків!

- Який обов'язок! То жах...

- Дурниці. Просто собі війна.

- Слухайте, хлопці, про що це ви? - встряв Мелтон.

Сюзен рада була б розказати йому все. Але, на жаль, вона могла розмовляти лише про загальні речі, отак, як Сімс і Уїльям. Психічна блокада нічого іншого не дозволяла.

- Просто собі війна! - скрушно промовив Уїльям. - Півсвіту помирає від проказних бомб!

- Хоч би там як, - зауважив Сімс, - а жителі Майбутнього обурені: ви обоє сховалися тут, так би мовити, на тропічному острові, вони ж летять просто чортові в

зуби. Смерть любить смерть, а не життя. Тим, хто помирає, приємно усвідомлювати, що разом з ними помирають і інші. Знати, що не сам ідеш у піч чи в могилу — це все-таки втішно. Всі вони ображені на вас обох, а я – виразник їхньої волі.

– Подивіться на нього! – звернувся Мелтон до своїх приятелів. – Ви бачили такого виразника чужої волі?

– Що довше ви примушуєте мене чекати, то гірше для вас. Ви нам потрібні для роботи над новою бомбою, пане Трейвіс. Якщо повернетеся зразу – ніяких катувань. Якщо ні – однаково примусимо працювати над бомбою, а коли закінчите, випробуємо на вас деякі неприємні новинки.

– Маю пропозицію, – сказав Уїльям. – Я повернуся з вами за умови, що моя дружина, жива й неущождена, залишиться тут, далеко від тієї війни.

Сімс замислився. [233]

– Гаразд. Зустрінемося на майдані через десять хвилин. Я сяду у вашу машину. Відвезете мене кудись за місто, де нема людей. Я потурбуюсь, щоб Машина часу забрала нас там.

– Білле! – Сюзен схопила чоловіка за руку. Він озирнувся.

– Не сперечайся. Все вирішено. – І додав, повернувшись до Сімса: – Ще одне. Цієї ночі ви могли забратися до нашої кімнати й викрасти нас. Чому ж не зробили цього?

– Що, коли сказати – я розважався? – ліниво відповів Сімс, смокчучи чергову сигару.— Такий приємний перепочинок, південне сонце, екзотика – дуже прикро все це покидати. Жаль відмовлятися від вина й сигарет. Дуже жаль! Отже, за десять хвилин на майдані. Ваша дружина буде у цілковитій безпеці й житиме тут, скільки їй заманеться. Прощайтеся.

Сімс підвівся й вийшов.

– Полотном дорога, пане Хвалько! – заволав услід йому Мелтон. – Еге, та тут хтось плаче! Хіба можна плакати за сніданком? Га?

Рівно о дев'ятій із чвертю Сюзен стояла на балконі свого номера й дивилася вниз, на майдан. Там, на маленькій бронзовій лавочці тонкої роботи, сидів Сімс, поклавши ногу на ногу, штани його були бездоганно випрасувані. Він відкусив кінчик нової сигари й смачно затягнувся димом.

Сюзен почула гуркіт двигуна: з гаража, що стояв у далекому кінці брукованої вулиці, виїхав Уїльям, машина повільно покотилася вниз схилом. Вона поступово набирала швидкість – тридцять миль на годину, сорок, п'ятдесят. З-під коліс навсібіч порскали кури. [234]

Сімс зняв білу панаму, витев хусточкою почервоніле чоло, знов одягнув панаму – і тут побачив машину.

Вона мчала просто на майдан зі швидкістю шістдесят миль на годину.

– Білле! – скрикнула Сюзен.

Машина з гуркотом ударила об край тротуару, підскочила й помчала кахляною доріжкою до позеленілої від часу лавочки. Сімс випустив сигару, заверещав, відчайдушно замахав руками – і машина врізалася в нього. Сімс злетів угору, вгору...

потім униз, униз... і тіло, наче неоковирний клубок ганчір'я, вдарилося об бруківку.

Автомобіль з розбитим переднім колесом зупинився на протилежному кінці майдану. Звідусюди збігалися люди. Сюзен зайшла до кімнати й щільно причинила балконні двері.

Опівдні вони попідруч, обоє бліді, спускалися по сходах мерії.

- Adios, senor, - гукнув їм навздогін мер міста.— Adios, senora*

* До побачення, сеньйоре, до побачення, сеньйоро (ісп.).

Вони зупинилися на майдані, люди ще розглядали плями крові на плитах.

- Тебе викликатимуть ще? - запитала Сюзен.

- Ні, все з'ясовано. Нещасний випадок. Машина раптово перестала слухатися керма. Я навіть пролив сльозу перед ними. Бог свідок, я мусив якось відвести душу. Не міг стриматися. Не хотів я його вбивати. Ніколи в житті я нікого не хотів убивати.

- Тебе не судитимуть?

- Ні, хотіли були, але передумали. Я їх переконав. [235] Молі повірили. Це був нещасний випадок, і край.

- Куди ми поїдемо? В Мехіко-сіті? В Уру-анан?

- Машина у ремонтній майстерні. Відремонтують десь о четвертій. Тоді й гайнемо звідси.

- А за нами не буде погоні? Ти вважаєш, Сімс працював сам?

- Не знаю. Думаю, ми їх випередимо. Коли вони підійшли до свого готелю, звідти саме висипали актори. Мелтон, хмураючи чоло, поквапився до них.

- Гей, я вже чув, що скоїлось. Кепські справи! Але тепер усе гаразд? Хочете трохи розважитися? Ми тут знімаємо натуру на вулиці. Хочете подивитися? Ласкаво прошу. Ходімо, це вам піде на користь.

І вони пішли.

Поки камеру готували до зйомки, Трейвіси стояли на бруківці. Сгозен дивилася на далеку дорогу, що збігала з гір, на шосе, що вело до Акапулько, до моря, повз піраміди, звалища й селища, де будинки з жовтої, синьої, червоної глини і всюди пломеніють квіти бугенвілії. Сю-лен дивилася й думала: ми поїдемо по цих дорогах, ми будемо завжди серед людей, на базарі, у вітальні, платитимемо поліцаям, аби вони охороняли наш сон, замикатимемося на подвійні замки, а головне - завжди будемо на людях, ніколи більше не лишатимемось на самоті, і занждії буде страшно, що перший-ліпший перехожий — це ще один Сімс. І ніколи ми не будемо впевнені, що обдурили Розшук, збили зі сліду. І завжди там, у далекому Майбутньому, тільки її чекатимуть, коли пас схоплять, повернуть, сплять пас бомбами, згнують [236] Жахливими хворобами; чекатиме поліція, аби примусити нас, мов дресированих песиків, крутитися, вертітися, скакати через обруч. І все життя ми тікатимемо від погоні, і ніколи не зупинимось перепочити, і ніколи не матимемо спокійного сну.

Навколо юрмилися роззяви, витріщивши очі на зйомки фільму, а Сюзен пильно вдивлялася в юрбу та в прилеглі до майдану вулички.

- Побачила когось підозрілого?

- Ні. Котра година?
- Третя. Машина, певне, майже готова.

Пробні зйомки закінчилися. Була за п'ятнадцять хвилин четверта година пополудні. Гуртом, жваво балакаючи, всі рушили до готелю. Біля гаража Уїльям затримався. Вийшов звідти стурбований.

- Машина буде готова о шостій, - повідомив він.
- Але ж не пізніше?
- Ні, не хвилюйся.

У вестибюлі вони огледілися - чи нема ще самотніх подорожніх на зразок Сімса, які щойно вийшли з перукарні й від них занадто тхне одеколоном, таких, що смалять одну сигарету за другою, але вестибюль був порожній. Коли піднімалися сходами, Мелтон сказав:

- Ну й важкий видався день! І довгий! Не завадило б хильнути чого-небудь, мартіні чи пива. Згода? А ви, друзі?

- А чого ж, можна.

Усе товариство ввалилося до Мелтона в номер, і почалася гулянка.

- Стеж за часом, - мовив Уїльям до Сюзен. "Час, - подумала Сюзен. - Якби ж ми його

мали, той час! Як гарно було б просидіти цілий довгий літній день на майдані, ні про що не [238] думаючи, нічим не турбуючись, підставивши обличчя й руки сонцю, заплющити очі й усміхатися під лагідним теплом... Ріе рухатися, тільки спати, солодко, затишно, безтурботно у щедрому промінні мексиканського сонця..." Мелтон відкоркував пляшку шампанського.

- За ваше здоров'я, прекрасна леді! - сказав він до Сюзен, піднімаючи келих. - Ви така вродлива, що могли б зніматися в кіно. Я навіть можу зняти вас для проби.

Сюзен засміялася.

- А справді,-вів далі Мелтон. - Ви чарівна жінка. Чого доброго, ще зроблю з вас кінозірку.

- І візьмете мене в Голлівуд?
- Авжеж, чого вам скніти в цій клятій Мексіці!

Сюзен глянула на Уїльяма, той повів бровою й кивнув. Це означало перемінити місце, оточення, одяг, може, навіть ім'я; і подорожувати в товаристві, вісім супутників - надійний захист від будь-якої загрози з Майбутнього.

- Звучить вельми привабливо, - сказала Сюзен.

Вона смакувала шампанське, день поволі спливав, вечірка вирувала, і Сюзен вперше за багато років відчувала себе безпечно, затишно, була справді щаслива.

- А для якого фільму підійшла б моя дружина? - запитав Уїльям, знову наповнюючи келих.

Мелтон зміряв Сюзен поглядом, ніби оцінюючи. Розмови стихли, всі прислухалися.

- Я міг би зробити пригодницький фільм, — почав Мелтон. - Повість про подружжя, приміром, як-от ви двоє.

- Кажіть далі. [239]

- Можи, щось про війну, - вів далі режисер, піднісши келих і розглядаючи вино проти сонця.

Сюзен і Уїльям мовчки чекали.

- Може, про чоловіка і жінку, - вони живуть у маленькому будиночку на скромній вуличці у... скажімо, дві тисячі сто п'ятдесят п'ятому році, - казав Мелтон. - Звичайно, ви розумієте, все це імпровізація. Так ось, це подружжя зіткнулося з страхіттями війни - ультраводневі бомби, військова цензура, смерть, - і вони (в цьому вся сіль!) - утікають у Минуле, їх переслідує чоловік, він здається їм втіленням зла, а насправді той чоловік лише намагається нагадати їм про їхній обов'язок.

Уїльям впустив келих на долівку.

- Наше подружжя шукає притулку в товаристві кіноакторів, до яких відчуває довіру. ІЩо більше людей, то безпечніше, думають вони.

Сюзен обм'якла, почала сповзати з крісла. Всі невідривно дивилися на режисера. Він ковг-нув ще шампанського.

- Яке чудове вино! Так ось, наше подружжя, очевидно, не розуміє, що воно потрібне Майбутньому. Особливо чоловік - від нього залежить успіх роботи по створенню металу для пової бомби. Отож Шукачі - назвемо їх так - не шкодують ні сил, ні витрат, аби вистежити чоловіка й жінку, захопити їх і приставити додому, а для цього їх треба заскочити зненацька, коли не буде свідків, у номері готелю. Тут хитра стратегія. Шукачі діють поодиночі або групами, скажімо, з восьми чоловік. Чи так, чи так, а вони своє зроблять. Чудовий фільм може вийти, га, Сюзен? Чи не так, Білле? - і він допив вино. [240]

Сюзен сиділа нерухомо, втупившись перед себе поглядом.

- Вип'ємо ще? - запропонував Мелтон.

Уїльям вихопив револьвер і тричі вистрілив - хтось із чоловіків упав, решта накинулися на Уїльяма. Сюзен відчайдушно закричала. Чиясь рука затисла їй рота. Револьвер валявся па підлозі, а Уїльям борсався в руках чоловіків, які міцно тримали його.

Мелтон стояв на тому самому місці, по його пальцях цебеніла кров.

- Прошу вас, - холодно мовив він, - не погіршуйте свого становища.

Хтось загрюкав у двері.

- Відчиніть!

- Це керуючий готелем, - сухо мовив Мелтон. Тоді підвів голову й наказав своїм: - До роботи! Швидко!

- Впустіть мене! Я викличу поліцію!

- Він зараз вдереться сюди, - сказав Мелтон.— Мерщій!

З'явилася камера. З неї вирвався промінь голубуватого світла, швидко оббіг кімнату. Потім він поширшав, і супутники Мелтона один по одному почали зникати.

- Мерщій!

За мить до того як зникнути, Сюзен глянула у вікно - там був зелений лужок,

бузкові, жовті, блакитні, червоні стіни; струменіла, наче річка, бруківка; серед обпечених сонцем пагорбів їхав селянин на осликові; хлопчик пив апельсиновий сік. Сюзен відчула смак солодкого напою; у затінку дерева на майдані стояв чоловік з гітарою – і Сюзен відчула, як хвилі підхопили її й понесли...

І вона зникла. Зник і її чоловік. [241]

Бібліотечка книга

Дворі розчахнулися. В номер увірвалися керуючий і ще кілька чоловік. Кімната була порожня.

– Але ж вони щойно були тут! Я сам бачив, як вони прийшли... А тепер – нікого! – кричав керуючий. – На вікнах залізні ґрати, вони не могли втекти крізь вікно!

Надвечір запросили священика, знову відчинили кімнату, провітрили, священик покropив святою водою в усіх закутках і прочитав молитву.

– А що з цим робити? – раптом запитала покоївка.

І показала на стінну шафу – там стояли шістдесят сім пляшок: шартрез, коньяк, шоколадний лікер, абсент, вермут, текілья — мексиканська горілка; а крім того, сто шість пачок турецьких сигарет і сто дев'яносто вісім жовтих коробок справжніх гаванських сигар по п'ятдесят центів за штуку...